

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Податки є головним джерелом фінансових ресурсів, які централізуються державою для забезпечення суспільно необхідних та законодавчо встановлених потреб. Роль оподаткування в сучасній економічній системі надзвичайно велика: податки є не тільки каналом дохідної частини бюджету, але й через усі ланки фінансової системи держави формують фінансові відносини з юридичними та фізичними особами.

Також від податків залежить здатність держави виконувати свої соціальні, економічні, правоохоронні, оборонні та інші функції. А в умовах кризи податки та податкова політика істотно впливають на фінансову безпеку держави. Фінансова безпека є однією з найважливіших складових економічної безпеки. Без забезпечення стійкої фінансової безпеки практично не можливо вирішити жодне із завдань, що стоїть перед державою в сфері оподаткування.

На сьогодні в Україні не має чітко створеної нормативно – правової основи формування системи податкової безпеки держави, а також відсутня система показників, що характеризували б податкову безпеку держави. Тому з позиції фінансової безпеки, проблема податкової безпеки зводиться до забезпечення держави таким обсягом податкових надходжень, який є необхідним для ефективності економіки в цілому.

Серед вітчизняних науковців із досліджуваної проблеми варто відзначити праці О. Баранецької, Ю. Бережної, В. Іщенко, Ю. Полянської, а серед зарубіжних науковців: І. Тимофєєвої, Д. Тихонова, та ін. Їх праці, як правило, спрямовані на вирішення назрілих проблем податкової системи, у контексті забезпечення соціально – економічної стабільності шляхом належно функціонуючої системи податкової безпеки.

Однак досі відсутні наукові положення, що стосуються трактування податкової безпеки через призму основних характеристик (загрози, ризику, інтереси, захист) в контексті її забезпечення на рівні держави та платників податків.

Відаючи високу оцінку науковим дослідженням, необхідно зауважити, що податкова безпека є достатньо новою економічною категорією в наукових колах та державному управлінні, а тому трактування її економічної природи та змісту основних характеристик є неоднозначним (табл. 1).

Таблиця 1

Трактування поняття «податкова безпека» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі

<i>Автор</i>	<i>Трактування поняття «податкова безпека»</i>
Тимофєєва І.	<i>Податкова безпека – такий стан податкової системи, при якому забезпечується гарантування захисту податкових інтересів держави, бізнесу і суспільства від внутрішніх та зовнішніх загроз.</i>
Коробов В.	<i>Податкова безпека – це спосіб забезпечення права держави на податкові доходи і характеризує стійкість її навантаження податковими платежами.</i>
Тихонов Д.	<i>Податкова безпека держави – це стан економіки та інститутів влади, при якому забезпечується гарантоване надходження податкових платежів до бюджету, забезпечує захист національних інтересів, соціальну спрямованість податкової політики, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.</i>

Складність досліджуваного поняття з однієї сторони характеризує певний стан, що забезпечує захист інтересів платників податків, з другої – здатність інтересів протистояти ризикам та небезпекам, оптимізувати а за окремих умов мінімізувати їх вплив на усіх учасників податкової безпеки.

Отже, здійснивши аналіз літературних джерел, вважаємо поняття податкової безпеки, складність взаємозв'язків і взаємозалежність різних її елементів, у напрямі забезпечення стійкого економічного розвитку до складу податкової безпеки включають такі компоненти: податкова безпека платників податків; податкова безпека регіону; податкова безпека держави (рис. 1).

Таким чином, можемо визначити, що керівну роль у процесі забезпечення економічної безпеки країни належить державі, дії якої не узгоджуються з інтересами власної економічної безпеки. Для забезпечення національної податкової безпеки України потрібно дотриматися всіх без виключення умов відповідності елементів податкової системи, вимог забезпечення національної економічної безпеки.

Дана методика відкриває шляхи для дослідження одного з найбільших фундаментальних чинників впливу, на стан економічної безпеки, це означає що стан національної безпеки держави значною мірою залежить від розвитку та ефективності податкової політики держави.

Рис.1. Рівні забезпечення податкової безпеки

Забезпечення розвитку економіки України потребує всіх без виключення умов відповідності елементів податкової безпеки. Безпосередній вплив на забезпечення податкової безпеки держави здійснює існуюча система оподаткування, яка виступає підсистемою податкової системи країни і являє собою сукупність податків і зборів, існуючих у державі, та механізму їх стягнення. Ухилення від оподаткування значно скорочує дохідну частину бюджету країни, не дозволяючи державі в повному обсязі фінансувати соціальні, інвестиційні, оборонні і правоохоронні програми, що зрештою формує загрозу соціальній стабільності в суспільстві. Саме тому, потрібна ефективно функціонуюча система оподаткування яка є однією з визначальних складових забезпечення економічного зростання держави. Від діючих механізмів стягнення податків залежать забезпеченість держави фінансовими ресурсами та розвиток суб'єктів господарювання.

Таким чином, на сьогодні існує багаторівнева система податкової безпеки на рівні держави окремих регіонів, підприємств, а також окремої особи. Це означає, що з податковою системою пов'язані інтереси не тільки суспільства і держави, але й усіх громадян, груп населення, підприємств і організацій, що в свою чергу сприяють зміцненню податкової безпеки, може сприяти формування ефективної податкової політики, яка передбачатиме обрання найбільш ефективного варіанту сплати податкових платежів за умов альтернативних напрямів діяльності.

МОЙСІЄНКО Олена Ігорівна – студентка, Житомирський державний технологічний університет

Наукові інтереси: податкова безпека: етапи та перспективи забезпечення

E-mail: elenamajsienko@gmail.com

Телефон: (063) 768-11-25